

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Tdo/10/2017
Identifikačné číslo spisu: 1413000255
Dátum vydania rozhodnutia: 23.03.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Juraj Kliment
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1413000255.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Hatalu a JUDr. Petra Szaba v trestnej veci obvineného Z.R. pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák. prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 23. marca 2017 v Bratislave dovolanie Generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 23. marca 2016, sp. zn. 1To/8/2016, a rozhodol

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie Generálneho prokurátora Slovenskej republiky sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 9. novembra 2015, sp. zn. 0T/94/2013, uznal obvineného Z.R. za vinného z prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky § 289 ods. 1 Tr. zák., a to na skutkovom základe, že

dňa 12. októbra 2013 v čase okolo 14.45 hod. viedol motorové vozidlo zn. Škoda Octavia, strieborná metalíza, EČV: C. v Bratislave po ulici Š. Králika, pričom nemal rozsvietené svetlomety, v dôsledku čoho bol zastavený hliadkou OO PZ Devínska Nová Ves a následnou dychovou skúškou bola obžalovanému v čase 14.52 hod. nameraná hodnota 0,57 mg/l a opakovanou skúškou v čase 15.15 hod. 0,64 mg/l alkoholu v dychu.

Okresný súd obvinenému Z.R. za to uložil podľa § 289 ods. 1 Tr. zák., § 38 ods. 3 Tr. zák., § 36 písm. l/ Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 2 (dvoch) mesiacov, ktorého výkon mu podmiennečne odložil so skúšobnou dobou v trvaní 2 (dvoch) rokov (§ 49 ods. 1 písm. a/, § 50 ods. 1 Tr. zák.). Súčasne mu bol podľa § 61 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. zák. uložený trest zákazu činnosti spočívajúci v zákaze vedenia akýchkoľvek motorových vozidiel v trvaní 7 (sedem) rokov.

Proti tomuto rozsudku podali obvinený Z.R. a prokurátor odvolania. Na základe čiastočnej dôvodnosti oboch odvolaní, Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 23. marca 2016, sp. zn. 1To/8/2016 podľa § 321 ods. 1 písm. d/, ods. 3 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste odňatia slobody a spôsobe jeho výkonu a vo výroku o treste zákazu činnosti. Následne podľa § 322 ods. 3 Tr. por. sám rozhodol a

obvinenému uložil podľa § 289 ods. 1 Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 2 (dvoch) mesiacov, ktorého výkon podmienenečne odložil na skúšobnú dobu v trvaní 2 (dvoch) rokov (§ 49 ods. 1 písm. a/, § 50 ods. 1 Tr. zák.). Podľa § 61 ods. 2, ods. 3 Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák., § 438d Tr. zák. súd obvinenému uložil trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu v trvaní 6 (šesť) rokov. Vo zvyšnej časti zostal napadnutý rozsudok nezmenený.

Proti rozhodnutiu podal Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) dovolanie. Dovolanie oprel o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por., teda s odôvodnením, že bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

V dovolaní argumentoval porušením zákona v prospech obvineného, keď súdy nižšieho stupňa aplikovali ustanovenie § 438d Tr. zák. a obvinenému neuložili obligatórny trest zákazu činnosti na doživotie podľa § 61 ods. 5 písm. a/ Tr. zák. Trestný čin opilstva podľa § 201 Trestného zákona účinného v znení do 30. júna 1990 (ďalej len „Trestný zákon“) a trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák. sú tzv. ohrozovacie delikty, na ktorých naplnenie nie je potrebný vznik škodlivého následku. Nespôsobenie ublíženia na zdraví, smrti alebo škody na majetku zo strany obvineného pri skorších odsúdeniach nemožno považovať za mimoriadnu okolnosť predchádzajúcich prípadov. Takou nie je ani odstup času od predchádzajúcich odsúdení. Obvinenému boli v minulosti opakovane uložené tresty zákazu činnosti, ktoré nezabezpečili jeho prevýchovu, keďže sa opätovne dopustil rovnakého trestného činu a priestupkov na úseku dopravy. Dovolaciemu súdu preto navrhol, aby vyslovil, že výrokom napadnutého rozsudku o uložení trestu zákazu činnosti bol porušený zákon v ustanoveniach § 61 ods. 2, ods. 3, § 438d Tr. zák. v prospech obvineného Z.R.. Podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave v napadnutom výroku a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. tomuto prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Súd prvého stupňa v súlade s § 376 Tr. por. zaslal rovnopis dovolania na vyjadrenie obvinenému Z.R., zvolenému obhajcovi Mgr. Róbertovi Barďačovi a Okresnej prokuratúre Bratislava IV.

Obvinený vo vyjadrení namietol nespáchanie recidívy vo vzťahu k § 61 ods. 3, ods. 5 Tr. zák., ktoré neodkazuje na trestný čin opilstva. Trestné činy ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Tr. zák. a opilstva podľa § 201 Trestného zákona pritom nemajú ani totožné skutkové podstaty. Pri trestnom čine opilstva sa nevyžaduje spáchanie činu v stave vylučujúcom spôsobilosť, postačí požitie alkoholu. Správnosť neaplikovania doživotného trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá umocňuje aj zákaz pravej retroaktivity. Predmetné odsúdenia boli zahladené pred skoro 40 rokmi. V zmysle § 70 ods. 1 Trestného zákona sa na páchatel'a zahladeného odsúdenia hľadelo, ako keby nebol odsúdený. K novele ustanovenia § 61 Tr. zák., ktorým sa upravila recidíva vodiča dopravného prostriedku, došlo až zákonom č. 313/2011 Z. z. V čase nadobudnutia účinnosti novely sa vo vzťahu k starším odsúdeniam obvinený nepovažoval za odsúdeného. Zároveň prechodné ustanovenie § 438d Tr. zák. neodkazuje aj na § 61 odsek 7 Tr. zák., ktorým sa vylučuje zahľadanie odsúdenia pri treste zákazu činnosti. Podľa názoru obvineného je uvedené ustanovenie opomenuté zámerne, pretože nemá mať retroaktívne účinky na odsúdenia, ktoré už boli zahladené pred účinnosťou novely. Súdy nižšieho stupňa sa správne vyrovnali s mimoriadnymi okolnosťami predchádzajúcich prípadov, kedy nebola spôsobená ujma na majetku alebo zdraví. Súčasne od skorších odsúdení uplynula dlhá doba, pričom aktuálne uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá v trvaní 6 rokov je vzhľadom na jeho dôchodkový vek a bežné zdravotné komplikácie spojené so starnutím blízky doživotnému trestu. Dovolaciemu súdu preto navrhol dovolanie Generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c/, resp. písm. e/ Tr. por. odmietnuť. Alternatívne podľa § 392 ods. 1 Tr. por. v celom rozsahu zamietnuť.

Vyjadrenie obvineného bolo 8. februára 2017 zaslané Generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky a Okresnej prokuratúre Bratislava IV, ktorí na podanie nereagovali.

Najvyšší súd ako súd dovolací skúmal, či má podané dovolanie všetky obsahové a formálne náležitosti, či je prípustné, a či bolo podané oprávnenou osobou a pritom dospel k nasledujúcim záverom:

Podľa § 368 ods. 1 Tr. por. dovolaním možno napadnúť len právoplatné rozhodnutie súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená. V posudzovanom prípade je napadnutým rozhodnutím rozsudok Krajského súdu v Bratislave ako súdu odvolacieho. Proti takémuto druhu rozhodnutia je dovolanie prípustné. Dovolanie bolo podané Generálnym prokurátorom Slovenskej republiky (§ 369 ods. 2 písm. a/ Tr. por.), na Okresnom súde Bratislava IV, t.j. na mieste predpokladanom v ustanovení § 370 Tr. por., a v zákonnej 6-mesačnej lehote. Dovolanie však nie je dôvodné.

Dovolací súd úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým o samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, práve naopak z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. expressis verbis vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viaanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por.

Z obsahu podania vyplýva, že dovolanie bolo podané v neprospech obvineného z dôvodu neuloženia doživotného zákazu činnosti viesť motorové vozidlá.

V zmysle § 385 ods. 1 Tr. por. je dovolací súd viazaný dôvodmi dovolania, preto dovolací súd preskúmal napadnuté rozhodnutia iba v týchto intenciách.

Podľa § 61 ods. 1 Tr. zák. trest zákazu činnosti spočíva v tom, že sa odsúdenému po dobu výkonu tohto trestu zakazuje výkon určitého zamestnania, povolania alebo funkcie alebo takej činnosti, na ktorú treba osobitné povolenie alebo ktorej podmienky výkonu upravuje osobitný predpis.

Podľa § 61 ods. 2 Tr. zák. trest zákazu činnosti môže súd uložiť na jeden rok až desať rokov, ak sa páchatel dopustil trestného činu v súvislosti s touto činnosťou.

Podľa § 61 ods. 3 Tr. zák. ak súd odsudzuje páchatela za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, ktorý už bol za taký trestný čin alebo za trestný čin usmrtienia podľa § 149 ods. 4 alebo 5, ktorých sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, odsúdený, uloží mu trest zákazu činnosti v hornej polovici trestnej sadzby uvedenej v odseku 2.

V zmysle ustanovenia § 61 ods. 5 písm. a/ Tr. zák. súd uloží trest zákazu činnosti na doživotie, ak odsudzuje páchatela za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, hoci už bol za taký trestný čin, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, dvakrát odsúdený.

Podľa § 438d Tr. zák. ustanovenie § 61 ods. 3 a 5 sa vzťahuje aj na osobu, ktorá bola odsúdená za

niektorý z trestných činov uvedených v § 61 ods. 3 alebo 5 pred 1. novembrom 2011, ak táto osoba spáchala ďalší trestný čin uvedený v § 61 ods. 3 alebo 5 po 1. novembri 2011. Súd však nemusí vziať do úvahy odsúdenie uložené pred 1. novembrom 2011, ak by vzhľadom na mimoriadne okolnosti predchádzajúcich prípadov bolo pre páchatel'a použitie trestnej sadzby trestu zákazu činnosti ustanovenej v § 61 ods. 3 alebo 5 neprimerane prísne.

Podľa § 201 Trestného zákona účinného do 30. júna 1990 sa trestného činu opilstva dopustí ten, kto po tom, čo požil alkoholický nápoj, vykonáva zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku.

V zmysle § 201 Trestného zákona účinného od 1. júla 1990 sa osoba, ktorá vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorú si privodila vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku, dopustí trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky.

Podľa § 201a Trestného zákona účinného od 1. januára 1992 sa trestného činu opilstva dopustí ten, kto sa požitím alebo aplikáciou návykovej látky alebo inak privedie, hoci aj z nedbanlivosti, do stavu nepričetnosti, v ktorom sa dopustí konania, ktoré má inak znaky trestného činu.

Podľa § 289 Tr. zák. sa trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky dopustí ten, kto vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku.

Trestný zákon účinný do 31. decembra 2005 (zákon č. 140/1961 Zb.) upravoval trestné činy spáchané pod vplyvom alkoholu, resp. návykovej látky rozličným spôsobom. Od prijatia Trestného zákona a nadobudnutia jeho účinnosti k 1. januáru 1962 bol v 5. hlave - Trestné činy hrubo narušajúce občianske spolužitie pod § 201 zaradený trestný čin opilstva, ktorý sa vzťahoval na vedenie motorového vozidla pod vplyvom alkoholu. Z dôvodu potreby postihovania spáchania trestných činov v súvislosti s požitím všetkých návykových látok, nielen alkoholu sa zákonom č. 175/1990 Zb. s účinnosťou od 1. júla 1990 zmenil názov a skutková podstata ustanovenia § 201. Až do účinnosti novely č. 557/1991 Zb. existoval len trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, ktorý v sebe zahŕňal aj trestný čin opilstva. S účinnosťou od 1. januára 1992 Zb. bol do Trestného zákona opätovne zaradený trestný čin opilstva (§ 201a), avšak s upravenou skutkovou podstatou postihujúcou skutky spáchané v nepričetnosti v dôsledku požitia návykových látok. Trestný zákon účinný od 1. januára 2006 (zákon č. 300/2005 Z. z.) prebral skutkovú podstatu trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky a zaradil ho ako § 289 do 6. hlavy - Trestné činy všeobecne nebezpečné a proti životnému prostrediu.

Z uvedeného vyplýva, že v čase spáchania skorších skutkov (v rokoch 1976 až 1978) bolo vedenie motorového vozidla pod vplyvom alkoholu postihované podľa ustanovení o trestnom čine opilstva podľa § 201 Trestného zákona. Napriek tomu, že názvoslovie ustanovení § 201 Trestného zákona a § 289 Tr. zák. je odlišné, možno vzhľadom na historický vývoj ustanovení konštatovať, že § 289 Tr. zák. v sebe zahŕňa skutkovú podstatu trestného činu opilstva podľa § 201 Trestného zákona. Ide teda o trestné činy predpokladané v § 61 ods. 3, ods. 5 Tr. zák.

Krajský súd v napadnutom rozhodnutí podrobne ozrejmil úvahy o použiteľnosti ustanovení § 61 ods. 3, ods. 7 a § 438d Tr. zák. Nakoľko dovolací súd je viazaný obsahom dovolania podaného v neprospech obvineného, nemohol preskúmať správnosť použitia § 61 ods. 7 Tr. zák., navyše na základe vyjadrenia obvineného. V nadväznosti na to je však potrebné poukázať na skutočnosť, že neprihliadnutím na ustanovenie § 61 ods. 7 Tr. zák. by sa nezmenilo postavenie obvineného, keďže podľa § 61 ods. 2 Tr. zák. je možné uložiť trest zákazu činnosti v rozsahu 1 rok až 10 rokov. Dovolací súd sa preto zaoberal len dôvodnosťou aplikácie mimoriadnych okolností podľa § 438d Tr. zák.

Po preštudovaní spisu dospel dovolací súd k názoru, že krajský súd nepochybil pri ukladaní výšky trestu

zákazu činnosti, keď prihladol na okolnosti predchádzajúcich odsúdení a neaplikoval § 61 ods. 5 Tr. zák. Aj keď Trestný zákon účinný od 1. januára 2006 nešpecifikuje mimoriadne okolnosti prípadov, za takéto možno považovať osobu obvineného a spôsob spáchania trestného činu. Z dostupných starších odsúdení (rozsudok Mestského súdu v Bratislave zo 14. júla 1977, sp. zn. 5T 188/1977 a rozsudok Obvodného súdu Bratislava I z 8. februára 1979, sp. zn. 3T 144/1978) je zrejmé, že obvinený spáchal trestné činy vo veku 22, resp. 23 rokov.

Napriek tomu, že sa uvedených konaní dopustil v rozmedzí roka a pol, nie je možné mu rigorózne pričítať protispoločenské konanie takmer po 40 rokoch. Obvinený nebol od uvedených odsúdení trestne stíhaný za žiadnu trestnú činnosť. Na úseku dopravy sa síce dopustil priestupkov, avšak tieto neboli prevažne závažného charakteru. V rozmedzí rokov 2012 - 2015, na ktoré poukazuje generálny prokurátor, bol obvinený postihnutý 11. decembra 2012 za státie na vyhradenom parkovisku, pred vjazdom na cestu z miesta mimo cesty podľa § 25 ods. 1 písm. n/ zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o cestnej premávke“), 30. októbra 2013 za neodovzdanie vodičského preukazu zadržaného v súvislosti s prejednávanej skutkom z 12. októbra 2013 podľa § 98 ods. 1 písm. e/ zákona o cestnej premávke a 20. októbra 2015 za vedenie motorového vozidla bez vodičského oprávnenia. Posledne menovaný priestupok by bol spôsobilý na odôvodnenie trestu zákazu činnosti na doživotie. Nakoľko priestupok bol prejednaný v správnom konaní s uložením pokuty 300 Eur a zákazu vedenia motorových vozidiel do 10. februára 2017, dovolací súd na neho neprihladol. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že trest zákazu činnosti na doživotie by ani nevedel k náprave páchatel'a jazdiaceho bez vodičského oprávnenia. Pri opakovaných porušeníach pravidiel cestnej premávky by bolo na zváženie, či sa obvinený nedopustil trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia.

Dovolací súd zastáva názor, že použitie trestnej sadzby trestu zákazu činnosti ustanovenej v § 61 ods. 5 písm. a/ Tr. zákona, ktorým by sa obvinenému uložil trest zákazu na doživotie, by bol neprímerane prísny vzhľadom na osobu páchatel'a, okolnosti predchádzajúcich prípadov, na ktoré správne poukázal krajský súd, ako i časové hľadisko.

Uložený trest zákazu činnosti viest' motorové vozidlá akéhokoľvek druhu v cestnej premávke vo výmere 6 rokov splní účel trestu v súlade s ustanovením § 34 Tr. zák., kedy súd pri ukladaní trestu dôkladne hodnotil nielen osobu obvineného, jeho osobné pomery a možnosti nápravy, ale dbal i na to, aby ukladaný trest odrážal minulosť obvineného z hľadiska jeho postoja k dodržiavaniu spoločenských noriem tak, aby trest bol uložený so zreteľom na zabránenie v páchaní trestnej činnosti a kládol pri ukladaní trestu aj dôraz na vytvorenie podmienok na výchovu obvineného. Zároveň nie je možné opomenúť, že obvinený je v dôchodkovom veku a po skončení trestu zákazu činnosti bude povinný sa podrobiť preskúmaniu zdravotnej spôsobilosti, psychickej spôsobilosti a preskúšaniam odbornej spôsobilosti v zmysle § 91 ods. 6 zákona o cestnej premávke a v prípade vrátenia vodičského preukazu aj lekárske prehlídkam pre vysoký vek podľa § 87 ods. 4 zákona o cestnej premávke.

Vzhľadom na uvedené dovolací súd považoval generálnym prokurátorom navrhovaný trest zákazu činnosti na doživotie za neprímerane prísny, a preto dovolanie generálneho prokurátora podľa § 382 písm. c/ Tr. por. uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.